

رضا زندی: | معمای یکمیلیون بشکه‌ای!

جلسه مشترک وزرای اوپک و غیراوپک، تصمیم صدو هفتاد و چهارمین اجلاس اوپک را به‌عنوان نتیجه اجلاس خود پذیرفت. به این ترتیب ۲۴ کشور عضو «بیانیه همکاری» تصمیم گرفتند پایبندی خود را به هدف این بیانیه مجموعاً به ۱۰۰ درصد برسانند.

در ماه مه میلادی این پایبندی ۱۵۲ درصد بوده است. نکته مهمی که از دیروز نه‌تنها در تهران، که خبرنگاران و کارشناسان در وین هم درباره آن ابهام دارند این است که این میزان کاهش پایبندی چقدر تولید نفت را افزایش می‌دهد. وزرای انرژی عربستان و روسیه، امارات و تعدادی از کشورهای دیگر می‌گویند این تصمیم، به‌معنای افزایش یک میلیون بشکه‌ای تولید نفت است. وزیر نفت عراق معتقد است که تولید نفت را بین ۷۰۰ تا ۸۰۰ هزار بشکه در روز افزایش می‌دهد. وزیر نفت ایران می‌گوید این تصمیم ممکن است حداکثر باعث افزایش ۳۰۰ هزار بشکه در داخل اوپک و ۲۰۰ هزار بشکه در بیرون از اوپک (مجموعاً ۵۰۰ هزار بشکه) شود. از جمله موارد مورد ابهام، یکی هم این است که سهمیه تعیین شده برای کشورها در «بیانیه همکاری» که نوامبر ۲۰۱۶ نهایی شد یا برجا می‌ماند یا با تصمیم جدید اوپک و غیراوپکی‌ها دچار تغییر می‌شود؟ اصل داستان چیست؟

۱- وزیر نفت ایران، بلافاصله پس از پایان کنفرانس اوپک، مدام روی بیانیه اجلاس تأکید کرد که هیچ‌جای آن نوشته نشده است اوپک یک میلیون بشکه (به همراه غیراوپک) افزایش تولید خواهد داشت و همچنین تکرار می‌کرد که کشوری نمی‌تواند به‌جای کشور دیگری نفت تولید کند و سهمیه‌های تعیین شده برای هر کشور پا برجاست. حرف‌های زنگنه کاملاً درست است. ایران توانست با وجود فشارهای صریح آمریکا بیانیه‌ای حقوقی از اوپک بیرون بیاورد که هیچ نکته صریحی برای افزایش تولید نفت و عدم رعایت سهمیه‌بندی در آن وجود ندارد، اما به نظر ما بین خطوط این داستان، ماجرای دیگری هم هست.

۲- وزرای مختلف از جمله عربستان، امارات، روسیه، عمان و... از

دیروز چند بار تکرار کرده‌اند که تصمیم اوپک و غیراوپک به معنای افزایش تولید یک میلیون بشکه‌ای نفت است و در چارچوب سهمیه کلی تعیین شده برای «بیانیه همکاری» رخ خواهد داد (و نه مقید به سهمیه تعیین شده برای هر یک از کشورها). به این معنی که اگر کشور الف (مثلا ونزوئلا) نتواند سهمیه تعیین شده‌اش را تولید کند کشور ب (مثلا عربستان) می‌تواند تا رساندن عدد تولید کشور الف به پایبندی ۱۰۰ درصدی، به جای آن نفت تولید کند و این کار با هماهنگی انجام می‌شود. وزیر نفت ایران چندبار تأکید کرده است که پازل درست نیست.

۳- به نظر من در توافق اوپک، یک جمله مهم وجود دارد و آن نظارت کمیته مشترک وزارتی نظارت بر بیانیه همکاری (JMMC) بر رساندن پایبندی کشورها به میزان ۱۰۰ درصد است. بنابراین یک تحلیل هم می‌تواند این باشد که اگر کشورها توانستند تا میزان سهمیه تعیین شده نفت تولید کنند که هیچ، اگر نتوانستند کمیته وزارتی نظارت بر «بیانیه همکاری» می‌تواند به شکلی شرایط را مدیریت کند که با هماهنگی کشوری که نمی‌تواند سهمیه‌اش را تولید کند، کشوری دیگر میزان تولید نشده را برعهده بگیرد و تولید کند. به نظر می‌رسد کلید ماجرا همین جاست. یعنی هم سهمیه‌ها به‌طور قانونی حفظ شده و هم این اختیار به‌وجود آمده که کشورها بتوانند به‌جای کشوری که نمی‌تواند به میزان لازم نفت تولید کند، عهده‌دار مسئولیت تولید شوند.

۴- وزیر نفت ایران معتقد است با وجود لفاظی‌ها، مازاد ظرفیت زیادی برای افزایش تولید نفت در کشورها وجود ندارد و به لحاظ عملی افزایش تولید یک میلیون بشکه اساساً امکان‌پذیر نیست. این هم البته نکته مهمی است. به‌طور مثال عربستان در تابستان باید حدود ۸۰۰ هزار بشکه نفت برای تولید برقش مصرف کند. برخی کارشناسان معتقدند سعودی نمی‌تواند بیش از ۲۰۰ هزار بشکه اضافه تولید داشته باشد. پس احتمال دارد زنگنه با علم به این موضوع بیانیه اوپک را امضا کرده باشد.

ایران روی کاغذ توانسته است به هدف خود برسد و نگذارد جملات مدنظر آمریکا برای افزایش فوری تولید نفت در بیانیه اوپک صراحتاً نوشته شود و این در شرایط سخت کنونی اصلاً کار ساده‌ای نبوده است. به‌ویژه آن‌که هم روسیه و هم عربستان با ایران همراه نبودند. وزیر نفت عربستان دیروز در کنفرانس مطبوعاتی گفت که در آخر همه چیز، آمریکا بزرگ‌ترین مشتری نفتی است و وزیر انرژی روسیه هم در واکنش به توییت ترامپ گفت که ما براساس مولفه‌های بازار نفت تصمیم می‌گیریم نه توییت‌تر. حالا باید یکی دوماه دیگر منتظر بمانیم تا

دریابیم تحلیل ایران از توافق اوپک محقق می‌شود یا برداشت عربستان و روسیه از آن. فعلا که مسکو و ریاض در بازار نفت به هم نزدیک شده‌اند. وزرای‌شان با یک ماشین به دبیرخانه اوپک آمدند و وزیر نفت عربستان از روسها دعوت کرد تا عضو ناظر اوپک شوند. از این پس، ما باید باهوش‌تر اوضاع را رصد کنیم.